

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII, Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimitte tot felul de scrisori, cereri și bani. Pot aci să primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate.

Un număr 8 filieri.

ADEVERUL

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

ABONAMENTUL:
Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an — — 4 coroane
Pe 1/2 an — — 2 coroane
Pe un 1/4 an — — 1 coroană
Pentru strălătațe:
Pe 1 an — — 6 coroane
Pentru America:
Pe 1 an — — 2 dolari

Foarte pentru poporul muncitor român.

Redactată de un comitet.

Apare în fiecare Vineri.

1912 SEP. 21

ATTETTE

Anarhia în parlament.

Lupta din nou a început. — Baricade ridicate în Camera deputaților. — Ce-au făcut partidele potitice, înainte de deschiderea parlamentului și după. — O întrunire a socialdemocrației. — Hotărârea opoziției unite. — Lașitatea lui Tisza și frica lui Lukács. — Polițistul Pavlik mâna dreaptă a lui Tisza. — Scene nemaipomenit de scandaloase în Dietă. — Trăiască Republica strigă un deputat kossuthist. — Care va fi sfârșitul.

Iarăși încăierări și scene scandaloase în parlament. Iarăși Tisza și Lukács au adus polițiști în Camera deputaților ca să opereze, căci fără forța brutală nu pot întreprinde nimic. Și iarăși partidele opoziționiste unite au arătat că nu știu să glumească, că țin morțiș la punctul lor de vedere: *Sau să plece tiranii din fruntea treburilor țării, sau se face praf din tot parlamentul, din toată constituția țării și se întornează anarhia pretutindeni.*

Indărătnicie așa dar din ambele părți. Dar pe când în tabăra guvernamentală condusă de ticăloșii Lukács-Tisza, indărătnicia aceasta e mai mult infumurare, e mai mult încredere prea mare în puterea baionetelor, singura lor putere prin care vor să arăte că au drept în aceasta țară — în tabăra opoziției unite indărătnicia aceasta este urmarea convingerii adânci că trebuie de stăruit în drumul pornit, că trebuie de continuat bătălia contra bandei de escroci politici, de găinări despotici, cari își bat joc de țară și popor, că pacea nu se poate face cu niște răi făcători, cu intențiuni perverse, cari în vreme ce întind dreapta spre împăcare, ascund în cealaltă mână pumnul.

Cu fanaticii și cu cei orbiti de setea puterii — cum sunt Tisza și Lukács — nu se poate trata altfel decât cu pumnul. Căci aceștia nu mai știu de omenie, — ci tot ce comit e porcărie murdară. Și indivizi de aceștia trebuie trași de ureche, trebuie palmuiți, trebuie loviți cu piciorul — ca pungașii de rând, cari nu se mai astâmpără, nu mai învață minte, ci după fiecare osândă, săvârșesc o nouă ticăloșie.

Palmele ce le a câpătat ministrul Beöthy, în ședința de Mercuri a Camerei e începutul. Va veni negreșit și rândul lui Tisza și Lukács, care de acum înainte vor fi tratați ca niște câini ordinari.

Iar după revoluția și baricadele din parlament, — *trebuie să urmeze acum revoluția și baricade în stradă. Massa muncitorească, oștirea cea mai devotată pentru votul universal, nu poate să rămâie mută, cu mâinele în sân. Trebuie să lădă și noi parte la aceasta luptă, sprijinind pe acei cari se luptă în parlament.*

Așa dar, afară pe stradă! Să demonstrăm în întreaga țară, chiar dacă guvernul și autoritățile ne opresc.

Trăiască revoluția!

Dăm mai jos, pe scurt, pregătirele ce-au făcut partidele politice înainte de deschiderea Camerei, și apoi scenele nemai pomenit de scandaloase ce s-au desfășurat apoi în lăuntrul parlamentului.

O adunare socialistă.

Partidul socialdemocrat a vrut să demonstreze că odată cu redeschiderea parlamentului, și muncitorimea din Ungaria reîncepe

lupta, de unde a lăsat-o în luna Maiu, când au fost vărsări de sânge pe stradele Budapestei. De aceia a convocat o impunătoare adunare publică Dumineca trecută. Era o adunare mândră, care a vădit cu prisosință că proletariatul e dornic de luptă și că nu se va retrage nici de cum din câmpul de bătăie. Mii și mii de lucrători au luat parte la această adunare subliniind prin aplauze indemnul la războire a tovarășului nostru dr. Kunfi.

— Cât timp Lukács și Tisza e la putere — a spus vorbitorul partidului socialdemocrat — nu vom avea un vot universal cinstit. Lupta noastră nu e o luptă personală, dar persoanele nu le putem despărți de principii. Lukács făgăduște foarte mult, ca și vulpea în laț. În fiecare zi promite altceva, dar votul universal nu-l va aduce, fiindcă nu poate să o facă. Noi îl împedim la aceasta. Mai bine nici un vot universal decât acel ce-l vrea Tisza. Mai bine să rămâie încă parlamentul pângărit de astăzi. Cu cât se va sfârși mai târziu cu el — cu atât prăbușirea sa va fi mai definitivă. *Noi știm că viitorul e al nostru. Mai putem privi lucrurile 2—3 ani. Interesul nostru este ca pacea parlamentară să nu se producă.*

Ei trebuie să-și arunce și ultima lor mască. Cu cât vor săvârși fapte mai ațățătoare, cu atât căderea lor e mai sigură și victoria revendicărilor democratice e mai mare. Până atunci se poate governa Ungaria numai ca o țară ocupată militarmente. Sau Ungaria va căpăta votul universal, sau se va duce de răpa această țară. Cât timp Ungaria nu va primi un vot universal larg și cinstit — pace și liniște nu va fi în patria noastră. Proletariatul care moare pentru lucruri ce nu-l interesează — va știe să moară și pentru cauza sa.

Adunarea aceasta mare s'a sfârșit cu așignarea ce s'a dat opoziției unite că muncitorimea va da sprijinul ei cu toate mijloacele luptei noi ce se anunțe contra regimului Tisza-Lukács.

Ce declară șeful guvernului în ultimul moment.

Luni seara, partidul guvernamental a ținut ședință la clubul său. Cu aceasta ocaziune Lukács a ținut să mai spuie odată că guvernul și partidul său dorește „cu toată sinceritatea” pacea cu opoziția, că ar fi dispus la orice concesiuni, numai în ce privește capul lui Tisza și al Lukács — nu se va oferi opoziției cu una cu două. Iar dacă de pace nu poate fi vorba, atunci la luptă, guvernul se va apăra cu aceleași mijloace cu care va fi atacat.

Hotărârea opoziției.

În dimineața de Marți, înainte de deschiderea Camerei, opoziția s'a întrunit în sala de cupolă a parlamentului, și acolo depu-

tatul kossuthist Desy a făcut cunoscut hotărârea opoziției unite, care se rezumă în următoarele cuvinte: Deoarece situația nu s'a schimbat până azi, și nu s'a reparat toate nelegiuirile, noi vom continua lupta cu aceleași mijloace ca până acum.

Deschiderea ședinței.

La ora 10 și 20 m. dimineața Contele Tisza intră în sala de deliberare ca să deschidă ședința. O furtună de indignare se deslănțue din tabăra opoziției. Se aud fluierături; se bat în pupitre cu mâinele și picioarele, strigăte: *Bandă mizerabilă de vânđuți și ticăloși.*

Fiul lui Justh strigă către Lukács: *Porc las.*

Deputatul poporal Szmrecsány strigă tot către Lukács: *Inșelătorule, șarlatanule! Nemernicule!*

Iar Lukács șade în fotoliul său, ca un maimuțoi, mestecând niște zaharicale. Tribuna președințială era înconjurată de banda de deputați bătăuși din Bihor, slugi devotate ale lui Tisza, care vor să-l apere de orice atac. Și în jurul lui Lukács se formase un cerc de mameluți guvernamentali. Ei răspândiseră știrea că se pregătește din partea opoziției un atentat la viața lui Lukács. Și Lukács, fricos cum este, ceruse scutul lacheilor săi.

În cursul ședinței de dimineața, groful Tisza cercase de 17 ori să ia cuvântul. Dar în zadar glasul și sunetul clopoțelului său președințial se perdeau în larma uriașă a deputaților opoziționiști, cari veniseră cu tot felul de instrumente sgomotoase.

Și așa de dimineața, dela zece și jumătate până la patru și jumătate a continuat cu mici intreruperi concertul acesta colosal al opoziției din toate instrumentele posibile, din trompete, sirene de automobil, tipsii, fluiera, ect. Tisza intrerupse de vre-o patru ori ședința și apoi părăsi sala.

Încăierarea polițiștilor cu opoziția.

La 3/4 la 5 apare inspectorul de poliție Pavlik urmat de 220 polițiști în Cameră. În vremea aceasta deputații opoziționiști au ridicat masa din centru, baricadând intrările băncilor deputaților guvernamentali, iar opoziția ocupă locul din centru. Pavlik a provocat de repetate ori pe deputați să părăsească sala. Cu toții s'au opus, și au intonat imnul lui Kossuth. Alți deputați au smuls din locurile lor fotoliile ministeriale, formând o nouă baricadă. Pavlik văzând aceasta ordonă polițiștilor să procedeze cu hotărâre, scoțând cu forță din sală pe deputați. Iată însă că iese un polițist Polyak, care refuză să implinească această poruncă. El o declară arestat. Ceialți polițiști ascultă ordinul și ridică pe sus pe toți 64 deputații opoziționiști, ducându-i

afară din Cameră. S'au produs atunci scene grozave de indignare și revoltă. Blesteme ieșeau din gura tuturor. Deputatul Barabás striga: Trăiască republica.

La ora 9 seara, când fură goniti din Cameră toți deputații opoziției „învingătorul” Tisza deschisă de nou ședința și raporta cele întâmplate, spunând că rămâne la locul său câtă vreme se bucură de încrederea majorității. Iar ministrii au prezentat proiecte de legi între cari și budgetul pe anul 1913.

Ministrul de comerț bătut până la sânge.

Ședința de Mercuri a Camerei s'a început cu o bătaie în toată regula. Ministrul de comerț, Beöthy, voia să facă pe grozavul și indignat de câteva injurături ce i-au adresat deputații populari, s'a ridicat dela locul său, roșu ca racul, cu pumni strânși și ridicați, gata de bătaie. S'a făcut însă socoteala scurtă cu dânsul. A fost pământ și doborât la pământ.

Mișei să nu facă nasuri — a strigat un deputat opoziționist. S'a produs o învălmășeală teribilă, deputații opoziționiști s'au încăierat cu deputații guvernamentali. Cu greu au fost despărțiți. Când Tisza a deschis ședința s'au repetat scenele sgomotoase și concertul asurzitor din ședința trecută. Tisza a suspendat atunci ședința și poliția a intrat din nou în Cameră sub conducerea lui Pavlik. De astădată, opoziția a preferat să părăsească singură sala.

La redeschidere, președintele Tisza anunță că comisia de imunitate a eschis 50 deputați opoziționiști pe 30 de ședințe, iar alți 10 sunt eschiși pe 15 ședințe.

Se procedează apoi la alegerea delegaților și Camera se închide pe timp nedeterminat.

Și proletariatul își opune cuvântul.

Partidul socialdemocrat a răspândit un apel în 200.000 de exemplare, printre muncitori, îndemându-i să se pregătească pentru lupta hotărâtoare. Câtă vreme revoluția e făcută de sus — nimenea nu e obligat să se supune legilor. Dacă în parlament domnește revoluția, să domnească și în stradă revoluția făcută de popor.

„Népszava” care a publicat acest apel a fost confiscat. Seara la 7 și jum. ca răspuns la apelul partidului nostru, câteva

mii de muncitori s'au adunat în strada Rákoczi și în Bulevardele Elisabeta și Tereza. Budapesta era în stare de asediu. Polițiști, jandarmeria și armata pretutindeni. Prăvăliile și porțile caselor au fost închise de vreme, din ordinul prefectului de poliție — de teama revoluției.

Și de data asta poliția era de o sălbăție nemaipomenită. N'a durat mult, și o vărsare de sânge s'a și produs. În mai multe părți, jandarmeria și polițiștii călări s'au năpăstuit asupra mulțimei lovind cu săbiile în dreapta și stânga, și terciind sub picioarele cailor pe demonstanți. În fața cafenelei New-York — au căzut tinerii Karácsony și Hobeberger într'un lac de sânge, greu răniți la cap, la gât, de săbii, și de picioarele cailor. Ei sunt pe moarte. Alte atacuri au fost în strada Wesselény. Sunt peste 70 de răniți și 90 arestați. În multe străzi au fost sparte toate felinarele, tramvaie devastate.

Pe scurt, revoluția începe.

Viața politică și socială.

IN STRĂINĂTATE.

Congresul organizațiilor muncitorești din Anglia.

Zilele trecute s'a deschis la Newport al 42-lea congres al Trades-Uniunilor engleze, cel mai important din câte s'au ținut până acum de către puternicele organizații sindicale engleze.

Schimbarea pe care a suferit-o mișcarea muncitorească din Angliera, leagănul organizației sindicale, este una dintre cele mai interesante și instructive pentru noi.

Trades-unionismul e străbătut de mai mulți ani de mai multe curente. Care curent îl stăpânește acum?

Vechiul trades-unionism nu urmărea scopuri înalte. Fiecare sindicat lucra pe seama lui, fără nici o legătură de solidaritate cu celelalte organizații muncitorești; el se mânginea să ceară pentru membrii săi spor de salariu, condițiuni mai bune de muncă și să creeze fonduri pentru cazuri de lipsă de lucru și de boală.

Uniunile își urmăreau scopul pe căi foarte deosebite, adesea opuse; unele voiau să-și realizeze aspirațiunile prin intervenția legii, pe când dimpotrivă, altele respingeau acest

procedeu și preferau să constituie solide fonduri de rezerve pentru zile negre prin cotizații mari.

Aceste deosebiri au dus, acum vre-o douăzeci și cinci de ani, la o luptă între vechiul și noul trades-unionism.

Vechiile organizații muncitorești din Anglia, erau slăbite de însăși dezvoltarea marelui industrii și a mașinismului, cari, specializând tot mai mult profesiunile, uicideau meseriile, făceau de prisos ucenicia și înmulțeau numărul lucrătorilor fără profesie hotărâtă.

Contrar părerei burghezii vechiul trades-unionism se ocupa și de politică. În fiecare an, congresul alege un comitet parlamentar, compus din zece membri și un secretar.

Afară de vre-o câteva reforme de ordin special, ca răspunderea patronilor în caz de accident întâmplat vreunui lucrător, frunții comitetului parlamentar împărțeau în totul, în chestiunile economice, părerile liberalilor englezi.

Dar, încetul cu încetul, idei noi se răspândeau în lumea muncitoare.

Citirea lucrării lui Henry George asupra teoriei economice a rentei, pricinui întâia modificare în părerile unionistilor. Puțin după aceea, teoria lui Karl Marx veni să grăbească această mișcare și să producă printre lucrători un curent hotărât în favoarea ideilor socialiste.

O nouă criză industrială, care a bătuit până în 1887, a favorizat și mai mult pătrunderea acestor idei. În 1886 și 1887 avură loc la Trafalgar Square mari manifestațiuni ale muncitorilor fără de lucru. O asemenea agitație s'a produs în mai multe părți din Angliera. Măsurile guvernamentale contra mișcării n'au făcut decât să împingă forțele muncitorești spre socialism.

Ideile noi au fost îmbrățișate cu entuziasm de întreaga clasă muncitoare.

Marile greve ale dockerilor din Londra, ale mecanicilor, amployaților de căi ferate, aduseră uniunilor mii de noi membri, toți plini de spiritul noului unionism.

Partidul muncii — Labour Party sub șefia lui Keir Hardie — care se constituise în vremea asta prin coaliția organizațiilor socialiste existente și a Trades-Uniunilor, obținu în alegerile din 1906 un foarte mare succes: fură aleși 59 de deputați muncitori, dintre cari 29 membri ai partidului muncii propriu zis și 14 aleși de mineri.

Animalele martire ale științei.

Vivisecțiunea săvârșește acte de atrocitate cu animalele. Câteva cazuri înfiorătoare. Torturări inutile. Condamnarea vivisecțiunii.

În Franța asistăm la o mișcare împotriva abuzului pe care îl face știința cu vivisecțiunea, sub care cad victimă în mod dureros o sumă de animale nevinovate.

Seria experiențelor lugubre, cu care se chinuesc atâtea animale e nesfârșită! Iată câteva din aceste experiențe:

Se mutilează creierii câinilor, apoi se vără în ei pense roșite în foc pentru a se observa gradul lor de sensibilitate.

Se unge câinii cu terebentină, apoi li se dă foc: după cum lesne e de închipuit, aceste animale suferind oribil, sunt păstrate astfel câteva zile.

Se spintecă oasele animalelor fiind în viață, li se zdrobește șira spinărei, li se crapă ochii. Se toarnă animalelor apă clocotitoare în stomach.

Iată, după dr. Endhinzen, câteva rezultate remarcabile: se taie nervul drept dela gâtul unui iepure și imediat ce vasele sanguine ale ochilor se umflă, i se toarnă în ochi acid acetic concentrat: vederea este imediat atinsă în mod violent; după patru săptămâni — patru săptămâni de chinuri oribile — nu se mai poate vedea nimic din globul ochiului.

Se dă animalelor vomitive, apoi sunt legate în așa mod în cât să nu poată vărsa.

Se dă animalelor purgative violente și li se astupă intestinul.

Li se injectează în vine și în stomac acide și caustice.

Se descarcă curenti electrici în creeri, în ochi și în nervii descoperiți ai animalelor.

Se scoate din corpul unei cățele însărcinate cățeluși și i se prezintă pentru a se constata efectul moral al experienței.

Iată ce experiență practică fac, sub voalul științei, unii savanți. Și asta e știință!

Ce se întâmplă cu acești martiri, odată ce experiența e terminată? Operatorii nu au cel puțin atâtea inimă, să-i ucidă de-a binelea pentru a se sfârși martirajul, ci-i lasă pe masa de operație.

Când animalul spre nenorocirea lui, nu moare, servește la experiențe ulterioare. Când animalul nu mai poate servi la nimic, e asvârlit, cadavru în viață, sângerând, într'un colț peste alte cadavre. Servitorul laboratorului îl găsește a doua zi de dimineață în același loc zăcând pe piatra goală unde a agonizat o noapte întreagă!

În fața acestor fapte, a căror autenticitate nu poate fi contestată, cum se apără vivisecțiilor? Ei spun că animalele sunt adormite și că se iau toate precauțiunile pentru a li se evita suferințele.

Iată însă care este realitatea, după mărturisirea d-lui Borel, vivisecționist:

„E cu neputință să se întrebuițeze anesteziacele în așa mod în cât animalele să nu sufere. Suferințele pe cari le îndură animalele sunt atât de considerabile, în cât constituiesc un adevărat martiriu, dela care numai moartea le salvează.”

Instrumentele de cari se servesc vivisecțiilor consistă în foarfece, pense cu ghiare, pense recurbate, scalpele, crochete, ferestre, cuțite, clește.

Profanul care intră pentru prima oară într'una din camerele de tortură în care se fac vivisecțiunile, văzând acest aparat sângeros, instrumente, mese, animale cu pânțele spintecate, cu gâtulejul desfăcut, brutalitatea cu care sunt trântite pe mese, acel care aude urlatul de durere al acestor nenorocite animale, hârjiala ferestrelor, etc. are viziunea exactă a ceea ce poate fi infernul.

Poate voiți să aveți o idee de mentalitatea vivisecțiilor, judecați de ei însuși? Ascultați, Bouilland comentează în modul următor una din experiențele sale, care a constat în introducerea unei bucăți de fier roșu în creerul unui câine: „Animalul urla de un ceas. Am încercat să-l făcăm să stea liniștit, bătându-l dar a început să strige și mai tare. Nu înțelegea lecția, era incurabil.”

Dr. Klein mărturisește: „Un experimentator a cărui întreagă atenție este absorbită de partea științifică a experienței, nu are nici timpul, nici ispită de a se interesa de ceea ce suferă victima.”

Charles Richet, nu pregetă să declare: „Când e vorba de cercetări științifice, trebuie procedat cu hotărâre fără a ține seamă de suferințele animalului.”

Un distins profesor de patologie din Franța, vivisector pasionat, a scris, în această chestie o scrisoare cunoscutei reviste „Je sais

Astfel, curentul socialist și-a deschis un drum larg în mijlocul clasei muncitoare.

De vre-o doi, trei ani, noi tendințe se manifestă în sânul mișcării muncitoare engleze.

Se vorbește că sindicalismul revoluționar și-a făcut apariția în Anglita și că face progrese rezezi.

În fruntea acestei mișcări este Tom Mann, unul din cei mai vâjnoși conducători ai organizațiilor sindicale și care, în recentele greve, a avut un rol de agitator foarte important.

Elementul curat socialist caută să dezrădăcineze aceste influențe, pe cari le socotește dăunătoare.

Congresul actual, care a fost prezidat de un militant socialist, deputatul Wilian Thome, și-a luat misiunea tocmai să stabilească pentru clasa muncitoare o acțiune politică pătrunsă numai de metodele socialismului internațional.

Delegații cari au luat parte la acest congres au reprezentat peste 2 milioane de sindicați, cu 300.000 de membri mai mult decât în anul trecut.

Nu va fi război între Bulgaria și Turcia.

De vre-o două săptămâni toate ziarurile europene, vorbesc de putința unui nou război, între Bulgaria și Turcia, într'un moment când războiul între Turcia și Italia nu e pe sfârșite încă. Mereu se scrie ba că poporul bulgar vrea război, ba că guvernul bulgar vrea război. În realitate nu vrea nici unul, nici altul. Este numai un partid războinic în Bulgaria care are interese anumite, ca primejdia unui război să fie mereu la ordinea zilei.

Un ziar socialist din Bulgaria, aduce următoarele lămuriri pentru ce nu vom avea un război bulgaro-turc.

Pentru guvernării de azi, oameni ai banului, cari cinci parole nu dau pentru înălțarea politică a neamului, a vieții și a spiritului, un război va aduce o perturbare în chestiunile economice, și fiindcă pentru aceștia banii sunt sufletul lor, ei se și fereșc să nu piarză cu totul sufletul lor. Un alt motiv pentru care guvernării Bulgariei nu vor războiul, este covingerea lor, că după războiul de eliberare a Macedoniei și Adrianopolului, mâinile națiunii bulgare vor fi deslegate și ea va începe organizarea sa internă pentru ridicarea stării sale sociale.

Dinaintea poporului bulgar se vor deschide noi și largi orizonturi către un viitor strălucit. Și-și zice acești guvernanți: Dacă acest popor, în cei 35 de ani de vijelii interne și externe, mereu înșelat din partea guvernanților săi, pe lângă corupțiile și ruina ce-au sămănat, dacă el și așa tot mândru stă în picioare, ce va face oare acelaș popor cu toți reacționarii când va îndepărta dela sine jugul turcesc, care îl înăbușe, dacă acest popor va dobândi puțința ca să știe de ce putere dispune și dacă el va voi să se folosească de toate puterile sale. Neîndoelnic e, că un popor cu un spirit înalt și cu mari idealuri, cari întotdeauna au umplut nobilul sau suflet — el nu va răbda până la putreziciunea de azi din guvern, și va cere o altă orânduire, alte condiții pentru progresul culturii sale spirituale și materiale.

Mișcarea pentru război, care a deschis forțe revoluționare necunoscute la poporul bulgar, a băgat spaima în guvernul acestei țări. Acesta astăzi se teme mai mult de război decât mai înainte.

În România se fac greve contra legii meseriilor.

Ne-am ocupat în diferite rânduri de agitația ce domnește în sânul muncitorilor din țara românească contra legii meseriilor. Mai ales în orașul industrial Ploiești, fierberea e mare. Se știe, că prin aceasta lege muncitorii sunt obligați să poarte fiecare o cărțuție eliberată din partea corporațiilor. Ori, muncitorii socot aceste cărțuții ca un nou mijloc de robie. Apoi însuși felul de organizare a corporațiilor, cu patroni și muncitori împreună — e o pacoste pentru muncitorime.

Muncitorii, imediat ce s'a promulgat legea despre care vorbim, au avertizat atât pe patroni cât și pe autorități, că ei nu pot primi cu nici un chip punerea în aplicare a legii.

Primul semnal, de nemulțumire a fost dat încă din luna Maiu prin grandioasa întrunire ținută în sala liceului Vechiu și la care a luat parte și tov. dr. Rakovski.

După aceea, întrunirile muncitorești, s'au ținut lanț și protestările n'au mai încetat, cu toate acestea, nimeni n'a dat atențiune revendicărilor muncitorești.

Indiferența manifestată de patroni și autorități, au avut o și mai puternică înrăurire asupra agitației muncitorești. Funcționarii corporației, perzistând în aplicarea legii

cu strictetă, în cursul acestei săptămâni, muncitori, au ținut neîntrerupte consfătuiri la clubul socialdemocrat și concluzia a fost declararea grevei generale.

Aseară, hotărârea luată în aceste întruniri, a fost confirmată prin declararea grevei muncitorilor dela fabricele Uzinele metalurgice și Astra.

Miile de muncitori greviști, au pornit în corpore spre clubul socialdemocrat, cântând cântece socialiste.

Aci, ei au rostit cuvântări, prin cari, s'a îndemnat ca greva să nu înceteze până ce guvernanți nu vor renunța la aplicarea legii meseriilor.

Dar cum legea lovește de o potrivă pe toți muncitorii, cu siguranță, că în curând vom azista la o grevă uriașă a întregii muncitorime organizate din Ploiești.

De vorbă cu avocații.

De un dascăl socialist.

Domnilor Doctori! Sărmanul popor român nu mai știe, încotro să o ia, decând apostolii naționaliști s'au sporit într'un număr așa de mare, încât la toate răspântiile și în toate colțurile de uliță auzim și vedem strigând, declamând câte un apostol național, vâitându-se fiecare că limba, nația română e în primejdie. Între vâiecărelile acestea cele mai țanțoșe sunt ale Domniilor Voastre, domnilor avocați. Când v'aud tânguindu-vă mi-aduc aminte de troieni și zic cu bătrânul Calchas „mă tem de avocați chiar când îmi făgăduesc cerul și pământul“.

Domnilor avocați! Domnia Voastră sunteți un fel de popi pentru noi. Preoții ne încercă cu creația despre lume și ne fac să credem astfel de lucruri și minuni despre lume, peste cari știința și omul luminat de știință au tras dungă deja de mult; iar Domnia Voastră, învățați gălăgioși, ne încurcați cu caestia dreptului și a dreptății pe pământ.

Domnilor Doctori! Unul dintre cei mai de cinste avocați mi s'a lăudat odată, că dacă n'ar fi avocații români, poporul român n'ar mai avea din ce trăi. Fie-mi iertat să vă răspund la lauda asta ce vorbele unui țaran român, care încredințând pe un avocat cu afacerea sa, l-a rugat cu lacrimi în ochi, să nu-l *belească tare*. — Mergând mai departe vă spun, verde în față, că sunt de părerea, că toată bransa de avocați țar

tout“ în care, între altele, spunea: „Unii câini nu-și ascund bucuria când sunt aduși în amfiteatru. Sufletul lor de cabotini simt o vie mulțumire în aceste demonstrațiuni“. „Je sais tout“ în fața acestei fraze, declară, cu drept cuvânt, că se dispensează de orice comentariu.

Iată o anecdotă pe care o raportează d-ra Cleyre Yvelin, în studiul său asupra vivisecțiunii:

„Un câine nenorocit, care îndurase de două ori tortura, fu adus pentru o nouă experiență. Plini de răni, aspectul lui inspira milă: atitudinea lui era sfâșietoare. Călăii lui se amuzau de durerea lui: făceau glume voioase imitând stângăcia mersului câinelui.

Toată lumea râdea; șeful lui, mândru de succesul obținut, continua această comedie sinistă.

Pentru a se da o răsplată, i se oferi o bucată de zahăr, încântându-l să facă frumos. Nenorocitul câine înțelese că e vorba să-și obțină grația: făcu o sforțare pentru a executa porunca, dar puterilei-trădara curajul și căzu sfârșit. Profesorul continuă jocul spre marea bucurie a galeriei.

Cu zaharul în clește, excita animalul cu un zâmbet perfid, balansând brațul.

Nefericitul animal întrevădea viața, libertatea, aerul liber: făcu frumos și linse mâna binefăcătorului său. Se credea scăpat.

De odată doctorul se schimbă: destul cu gluma!

S'a sfârșit cu râsul! Cât ai clipi din ochi nenorocitul fu legat fedeleș și culcat pe masa de supliciu.

*

S'ar putea crede că din niște fapte atât de monstruoase știința trage concluzii practice. După mărturisirea unor expermentatori celebri, ca Cuvier, Charles Bell, Charcot, Lawson Tait, etc., nu numai că vivisecția e inutilă, dar a dat rezultate contradictorii cari au întârziat progresul științei și descoperirile utile.

Profesorul d'Arsonval afirma de curând: „Terapeutică viitorului nu va întrebuiința decât agenți fizici“; iar profesorul Albert Robin adaogă: „Medicina umană nu poate scoate nici o concluzie din experiențele făcute asupra animalelor“.

*

Vreți să vă faceți o idee de numărul spăimântător de animale sacrificate numai de institutul Pasteur din Paris?

Iată ce statistică publică înt'unul din ultimele numero, reviste „Le Monde Illustré“:

În fiecare an se sacrifică 25.000 cobai. Cei cari sunt furnizați de Institutul de Garches sunt cumpărați cu 75 de bani unul; cei cumpărați dela crescători costă 1 leu și 50 bani.

După cobai, animalul care suferă mai mult din cauza vivisecțiunii, este șoricelul: se consumă 20.000 șoareci pe an.

Apoi vin iepurii cari se consumă 15 mi pe an.

Se inoculează tot soiul de virus la 10.000 de guzani.

Maimuțele servesc în număr mai restrâns, din cauză că sunt prea costisitoare: totuși se consumă 600 de maimuțe pe an.

Se mă sacrifică științei 400 de câini pe an. Pentru a complecta arca lui Noe, reprezentată de Institutul Pasteur, adăogăm că acest institut mai consumă pentru vivisecțiuni anual: 500 porumbei, 100 cai, 100 pisici, 60 capre, 50 porci, 20 găște și 20 rațe.

Astfel peste 72.000 animale plătesc anual un dureros tribut științei, numai la Institutul Pasteur.

În Anglia, cu toate că există o lege restrictivă, numărul experiențelor animalelor, care în 1899 era de 10.839, a atins în 1908 un total de 88.634, iar în 1912 peste 100.000.

Dr. E. G. Sée, din care luăm aceste amănunte, încheie: „Lupta împotriva vivisecțiunii nu este numai o mișcare care purcede din sensibilitate, o exaltare a unor inimi zguduite de milă, ori opera unor vișători ignoranți: ea se sprijină pe un profund sentiment de umanitate și purcede nu numai din bazele solide ale adevărului științific, ci și dintr'o idee socială, filozofică și morală“.

trebuid esfințată, ștearsă. Advocații fac treburile juzilor, apoi facă-și juzii treaba fără amestecul advocaților.

Dar dac'odată sunteți pe lume, trebuie să vă vedem și să stăm de vorbă cu d-voastră.

Domnilor! Advocați! In goana nesfârșită după mandate dietale, congresuale și sinodale, vă rugăm pe tot ce e sfânt, nu ziceți, că apărați neamul, legea, limba, obiceiurile și multe alte ale noastre, căci apărarea acestora nu zace în puterea d-voastră, nici chiar dacă am avea legile cele mai liberale. Soarta unui popor, a limbei, legii și obiceiurilor sale nu le mai pot apăra legile, ci le apără sau nimicește organizația sa corespunzătoare sau necorespunzătoare luptei pentru existență.

Celce vorbește astfel, da dovadă sau de neștiința sa, sau de o nemaipomenită șarlatanie, căci, vedeți domnilor, oamenii sunt siliți a se acomoda împrejurărilor, precum o faceți și d-voastră apărătorii portului național, cari vrând nevrând, nu mai umblă în opinci, izmene și tisană, ci în pantaloni, frac și țilindru. Asemenea și bănățeanul, ardeleanul sau munteanul învârtindu-se prin fabrici, printre mașini, dacă e cu mintea toată, trebuie să-și lapede portul d'acasă, să-și îmbrace simpla bluză albastră dacă vrea să nu-l apuce și să-l sfărâme mașinile. Vedeți, dar că nu legea, ci traiul, lupta pentru existență schimbă portul și obiceiurile oamenilor.

Însă îmi veți răspunde cu legea despre limba maghiară în școlile naționaliste, care pare a fi adusă pentru ștergerea limbei românești. Domnilor! legea aceasta este o apucătură de șarlatani stupizi față de milioanele și mai stupide. Legea aceasta nu vrea să șteargă limba românească, ci să facă imposibilă luminarea poporului de orice rând și neam, iar naivul maghiar să crează, să lucreze pentru întărirea poporului maghiar, care în contul acestei șarlatanii să nu ceară nici el mai multă lumină în școală și mai multe drepturi în viață. Prin aceste două exemple se vede, că n'aveți dreptul d'a vă putea prezenta de apărători ai neamului.

Domnilor! Noi muncitorii și toți oamenii cu minte și inimă, vrem să schimbăm toate instituțiile de azi, ca să nu mai fie foame, muncă, trudă și păcate fără sfârșit de o parte, iar de cealaltă parte trântori îmbuibați și poruncitori fără suflet. Domnia Voastră însă vreți însă susținerea stărilor de azi îmbrăcate în tricolorul național. Apoi nouă, când știm deja, că limba, legea și alte lucruri nu mai stau supt controlul d-voastră, ni e tot una, că fibirăul, pandurul, geandarmul în limba română ori într'alta ne pune la beleaua.

Domnia Voastră sunteți apărătorii intereselor puternicilor de azi, prin legile lor, iar nu cunoscătorii durerilor și aspirațiilor celor apăsați, ale neamului românesc.

Apărători și susținători ai instituțiilor vrăjmașe progresului și binelui comun ce sunteți, nu reflectăm la sprijinul Domniilor Voastre și mai bucuros să ne fiți vrăjmași sinceri, decât preteni falși. Să ne vedem numai luminați și ne vom croi mai bine noi înșine soarta.

CRONICA.

— Când se redeschide parlamentul... In Ungaria, de când Tisza e domn, s'a făcut obiceiul, ca în ajunul redeschiderii parlamentului, nu deputații să vie la Budapesta, ci în primul rând jandarmeria și armata. Luni a venit din diferite colțuri ale Ungariei trupe și jandarmi. Tisza s'a înțeles cu prefectul de poliție Boda, ca la redeschiderea Camerei deputaților, în apropierea de parlament să fie postată poliția și jandarmeria. In culorile Camerei nu vor fi polițiști. In schimb însă în pivnițele parlamentului vor aștepta sute de jandarmi și polițiști, ca se intervie, în momentul când opoziția va face uz de mijloace violente.

— Ce proiectează guvernul? Gazeta guvernamentală „Az Ujság“ află următoarele despre intențiunile lui Lukács și campania: guvernul după alegerea delegaților va închide Dieta până la 20 Octomvrie. La redeschidere, va prezenta 12 proiecte de legi, între cari se va afla și proiectul reformei electorale. Dacă opoziția va împiedeca orice activitate, Camera deputaților din nou va fi închisă până la sfârșitul lui Decemvrie. Atunci guvernul va cere votarea unui budget provisor pe 6 luni. Dacă opoziția și de data aceasta va răspunde cu obstrucție, guvernul va pune în aplicare pentru întâia oară noul regulament al Camerei.

Precum se vede guvernul crede că va va putea s'o ducă înainte, până la sfârșitul anului și mai departe încă, mereu cu jandarmul, mereu cu nelegiuri.

— Opoziția și delegațiunile. La 23 Septembrie se intrunesc la Viena, Delegațiunile. Opoziția unită pregătește o surpriză senzațională acolo, care dacă nu va fi pe placul guvernului, va fi mai puțin pe placul Coroanei imperiale.

— Imbunătățirea lefurilor învățătorilor? Din isvor oficios se comunică că săptămâna trecută, s'a isprăvit la ministerul de culte și instrucție publică, mai multe proiecte de legi cari se vor prezenta Camerei deputaților. Din aceste proiecte, una se ocupă de autonomia bisericii catolice, iar alta despre regularea lefurilor învățătorilor de stat și confesionali.

— Clasa III-a la trenurile accelerate. Dela 1 Octomvrie st. n. va fi adăugată la trenurile accelerate și clasa III-a. Din prilejul scumpirei călătorilor, ministrul de comerț a promis că va introduce și aceasta reformă, așa că dacă păturile sărace ale societății vor trebui deacum înainte să plătească mai scump drumul cu trenul, să ajungă cel puțin mai curând la destinație. Deocamdată se face numai o încercare, introducându-se pe cinci linii, clasa treia la trenurile accelerate: Budapesta-Zsolna, Budapesta-Cluj, Budapesta-Brașov (prin Arad-Tövis), Budapesta-Brod și Budapesta-Győr-Szombathely. La fiecare din aceste trenuri se va adauga un vagon de clasa III-a care va avea 72 locuri. La caz că numărul acesta de locuri se va dovedi de neindestulător, se va spori vagoanele de clasa III-a.

— Ciudata sinucidere a unui general japonez. Săptămâna trecută a avut loc înmormântarea împăratului Japoniei, Mutsuhito, în Tokio. In momentul când salvele de tun, anunțau solemnitatea înmormântării, generalul Nogi împreună cu soția sa și-au pus capăt vieții, înfingându-și cuțite în pânțele. Generalul Nogi, era cunoscut prin energia ce o desfășurase în războiul ruso-japonez, cucerind Port Arthurul din mâinile rușilor. Murind acum împăratul Japoniei, Nogi ca să arăte devotamentul său către șef, a preferat să moară și el.

— Congresul partidului socialdemocrat german. In localitatea Chemnitz (oraș industrial în Germania) s'a deschis Duminecă seara 15 Septembrie, congresul anual al partidului socialdemocrat din Germania. Au luat parte peste 500 delegați din toate părțile Germaniei și din străinătate. Președinții congresului au fost proclamați deputații Haase și Noske. La ordinea de zi s'au pus și chestia apărării ocnarilor și chestia scumpirei traiului. După deschiderea congresului au luat cuvântul oaspeții străini: șeful partidului socialdemocrat norvegian, apoi englezul Quelch, care s'a ocupat de despărțirea organizațiilor muncitorești de partidul liberal. Belgianul de Broukere a arătat că situația politică din țara sa, a făcut ca proletariatul să alogă alternativa, sau votul universal, sau greva generală. Francezul Cochin a relevat cum solidaritatea proletariatului francez cu cel german a scăpat lumea de un

război marocan. Au mai luat cuvântul reprezentanții partidului socialdemocrat austriac și rus. Apariția șefului socialdemocrației germane, Bebel, — a fost salutată cu aclamații furtunoase.

— Hrana soldatului român. Un deputat din România, a publicat într'o gazetă guvernamentală din București o scrisoare în care arată că soldatul român e hrănit mizerabil, din cauza că n budgetul statului se prevede o alocație de 40 de bani pe zi de fiecare soldat, pe când pentru fiece cal din armata română se cheltuiește 80 bani. Ori cu 40 de bani pe zi nu se poate hrăni un om nici în vremuri de mai puțină scumpete a traiului, dar încă astăzi când prețul tuturor alimentelor e atât de urcat. In armata din România, de fapt hrana e cea mai mizerabilă. Singurul punct de rezistență al soldatului român e pâinea. Ceaiul, zaharul și ciorba ce-i dă, îl hrănesc absolut insuficient. Dacă în armata din România ar fi mai mulți orășeni, poate hrana s'ar fi îmbunătățit, căci nemulțumirile soldaților dela oraș, obicinuiți cu o hrană mai bună, ar fi dus la revolte. Dar soldații din România sunt în majoritate recrutați din flăcăii satelor. Și statul român e sgârcit cu hrana celor chemați să-și facă datoria, fiindcă țaranul se hrănește rău acasă, deci poate să se hrănească prost și la cazarmă. Ori acesta nu e un motiv. Statul, trebuie să-și găsească mijloacele cu cari, atât timp cât soldatul țaran e în serviciul său, să-i poată hrăni mai bine ca acasă. Și când un stat ca România, a ajuns la un budget anual de cinci sute milioane și întreține o funcționărie atât de numeroasă și n bună parte de prisos — nu trebuie să fie sgârcit cu acei fiii ai poporului, dela cari cere atâtea jertfe.

Activitatea noastră.

Secțiunea română din Sibiu a partidului socialdemocrat din Ungaria, a ținut Duminecă 7 Septembrie n. obișnuita ședință literară cu următorul program:

La ora 9 tov. P. Șandra în calitate de președinte declară ședința deschisă. Corul secțiunii a intonat marșul socialist „Pe steagul roș“. Tov. I. Crețu care din întâmplare se afla printre noi, într'o scurtă vorbire a arătat necesitatea votului universal, îndemnând pe toți tov. români din Sibiu a cerceta cât mai mulți, aceste ședințe literare fiind folositoare clasei muncitoare. A mai lansat o listă de subscripție pentru fondul de agitație. Drăgălașa copilă Aurelia Simtion a declamat o frumoasă poezie. Tov. V. Stroescu, V. Simtion, S. Șoima și D. Dușleg sau produs cu frumoasa piesă antialcoolică „De necaz“ de Th. Speranță. La ora 11 ședința sa terminat anunțându-se cea viitoare care va ține la 21 l. c. Victor Stroescu secretar.

Conferință la Brașov. In secțiunea română a partidului socialdemocrat din Brașov, va ținea tov. Al Drăgănescu un ciclu de conferințe științifice despre bazele socialdemocrației. Invităm pe toți frații noștri toți acei cari doresc desrobirea proletariatului, să ia parte la acestea conferințe.

Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Sibiu, începând de Duminecă 7 Septembrie, va ține regulat de două ori pe lună ședințele obișnuite literare, în zi de Dumineca în localitatea d-lui Gh. Simtion, strada Lungă nr. 29. Inceputul la orele 8 scara. Toți tovarășii au datoria a cerceta aceste ședințe,

Redactor-responsabil: Joan Fluoraș

Tipografia Világosság, societate anonyma, Budapest, VIII., Conti-utca 4.